

Tekst 2.9 Karavane gennem Sahara

Fra Maghreb løb der vigtige handelsveje sydpå gennem Sahara. Nedenstående er fra Ibn Batutas "Rihla". Batuta, som stammede fra Marokko, gennemrejste i det 14. århundrede store dele af den muslimske verden.

Jeg købte kameler i Sigilmassa og foder til fire måneder til dem. Derefter drog jeg af sted den 1. Muharram i år 753 (13. februar 1352) med en karavane med bl.a. en gruppe købmænd fra Sigilmassa. Efter 25 dage nåede vi Taghaza¹, som er en lidet attraktiv by, som har det ejendommelige træk, at byens huse og moskeer er bygget af saltblokke med tag af kamelskind. Der er ingen træer der, ikke andet end sand. I sandet er der en saltmine, de graver efter saltet og finder det i tykke blokke, som ligger oven på hinanden, som om de er blevet hugget til i firkanter og placeret under jordens overflade. En kamel kan bære to af disse blokke.

Ingen lever i Taghaza udover Massufa stammens slaver, som graver efter saltet; de lever af dadler som importeres fra Dar'a og Sigilmassa, kamelkød og hirse importeret fra negerlandene. Negrerne kommer hertil fra deres lande og bringer saltet med tilbage... Negrerne bruger salt som betalingsmiddel, ligesom guld og sølv bruges andre steder; de skærer blokkene i stykker og køber og sælger ved hjælp af disse. Hvor jævn handelen end er i Taghaza, så beløber den sig til enorme tal omregnet til guld.

Vi havde 10 ubehagelige dage der, fordi vandet smager af brakvand, og stedet pla-

ges af fluer. Vandforsyning til at krydse ørkenen, som ligger bag byen, og som det tager ti nætter at passere uden mulighed for at skaffe vand - bortset fra i meget sjældne situationer - må man skaffe sig i Taghaza. Vi havde faktisk held til at finde rigeligt vand i vandhuller efter regnskyl. En dag fandt vi et vandhul med frisk vand mellem to klippefremspring. Vi stillede vores tørst med det og vaskede vores klæder. ... der er mange lus her, så folk bærer stramme halstørklæder med kviksølv i, som dræber dem.

Døden i ørkenen

På det tidspunkt plejede vi at ride foran karavanen, og når vi fandt et passende sted til græsning, lod vi vores dyr græse der. Det fortsatte vi med at gøre, indtil en fra vores gruppe forsvandt i ørkenen; efter det red jeg hverken foran eller sakkede bagud.

Vi passerede en karavane på vejen, og de fortalte os, at nogle fra deres gruppe var kommet væk fra dem. Vi fandt en af dem død under en busk af den slags, som groer i sandet; han var fuldt påklædt og havde en pisk i hånden. Vandet var kun en mil væk fra ham.

Tisarahla-oasen, hvor karavanen hyrer en ørkenfører

Derefter kom vi til Tisarahla, et sted med underjordiske vandløb, hvor karavanen gjorde holdt. De plejer at blive der for at hvile i tre dage, reparere deres vanddunke, fylde dem med vand og dække dem med sækkelærred som beskyttelse mod vinden.

Så sendes 'takshif' af sted. 'Takshif' er det navn, der gives til medlemmer af Massufastammen, som hyres af karavanefolkene til at drage i forvejen til Iwalatan [Walata], medbringende breve til deres venner der, så de kan få logi hos dem. Deres venner kommer så karavanen i møde 4 naters rejse fra byen og bringer vand med sig. Den, som ikke har venner i Iwalatan, skriver til en købmand der, som er kendt for sin ædle karakter, og han yder så den samme tjeneste for ham. Det sker tit at 'takshif' forsvinder i ørkenen, med det resultat at folkene i Iwalatan ikke kender noget til karavanen, og alle - eller næsten alle - som er med denne, går til grunde. Denne ørken er hjemsogt af demoner, og hvis 'takshif' er alene og forvirret, narrer demonerne ham, så han farer vild og dør. For der er ingen synlig vej eller spor i disse egne, intet andet end sand som blæses frem og tilbage af vinden. Man ser sandhøje ét sted, og kort tid efter ser man, at det har flyttet sig til et andet sted...Jeg bemærkede det ejendommelige forhold, at den guide, som vi havde hyret, var blind på det ene øje og havde en sygdom i det andet. Og alligevel havde han et så godt kendskab til vejen som nogen... Den syvende dags nat på vejen fra Tasa-rahla så vi med glæde lysene fra den gruppe, som var draget ud for at møde os.

Således nåede vi byen Iwalatan efter en rejse på 2 måneder og én dag fra Sigilmassa. Iwalatan er negrenes nordligste del, og sultanens repræsentant der var en vis Farba Husayn, idet farba betyder agent på deres sprog. Da vi ankom dertil anbragte købmændene deres varer på en åben plads, hvor de sorte påtog sig bevogtningen, mens de gik til Farba Husayn. Han sad på et tæppe under en arkade med mænd bevæbnede med spyd og buer foran sig, og Massufas ledende mænd bag sig. Købmændene blev stående foran ham, mens han talte til dem gennem en tolk, selv om de var ganske tæt ved ham, for at vise sin foragt for dem. Da var det, jeg fortrød, at jeg var kommet til deres land, fordi de mangler gode manerer og fordi de foragter de hvide...der var ikke noget håb om at noget godt skulle komme fra disse mennesker, og jeg besluttede mig for straks at rejse [tilbage til Marokko].

Citeret fra Ibn Batutas "Rihla". Batuta, som stammede fra Marokko, gennemrejste i det 14. århundrede store dele af den muslimske verden. Forfatterens oversættelse.

Noter til tekst 2.9

1 Taghaza: I den nordlige del af det nordlige Mali.